

26
Jean Dubuffet

Postoj založený na hluboké úctě je zcela odlišný od postoje založeného na náklonnosti a dá se dokonce říci, že jeden vylučuje druhý.

Kultura jakožto symbolický bůh žádá po svých ministrech už jen děkovné obřady, patřičně spojené s patriotickými slavnostmi; v tom exceluje pan Malraux, za vydatného vřeštění Euripidova a Apellova, Vergiliova a Descartesova, Delacroixova, Chateaubriandova a všech ostatních stálic na jeho nebi. Jeho proslovy, podobny vyzvánění zvonů, se nesou ve stejném tónu jako velikonoční kázání a při jejich recitování na sebe bere patřičný výraz velekněze. Obnovy *osobní* duševní aktivity se už u této maskary ani u jejích posluchačů nedočkáme, a ti si toho jsou vědomi; věří pouze, že když se čas od času této mše zúčastní a splní tak svou povinnost jako pomocní kněží, nebudou ji muset sloužit sami.

Je zde bezpochyby ještě jedno zmatení, které je třeba odhalit, totiž zaměňování obecné podmíněnosti, vnucené každému prostřednictvím míst a okolností jeho dětství, a podmíněnosti čistě kulturní. Při zběžném pohledu pochopitelně člověk nejdříve podlehne pokušení vidět v jednom pro-

27

dloužení druhého, a nakonec jedno i druhé ztotožňuje. Bylo by ovšem přehnané říci (jak se mi stalo), že přestat srát do plenek je už projevem kultury: znamenalo by to nepatřičně rozšiřovat význam kultury za hranice, jež jí přísluší; znamenalo by to směšovat pojmy, které musejí zůstat odděleny. Přestat srát do plenek je součástí podmíněnosti etnické a občanské, dalo by se říci, ale kulturní podmíněnost je cosi jiného, co se k tomu potom snaží dodatečně připojit až škola. Přestat srát do plenek v sobě v žádném ohledu nezahrnuje Shakespeara, Molièra či Paula Claudela. Je pravda, že tato spojitost je nám usilovně předkládána k věření; je však dokonale falešná. S největší pravděpodobností je tomu dokonce právě naopak: kulturní podmíněnost, která je nám předkládána — která je nám vnucována —, stojí v mnoha směrech proti naší podmíněnosti etnické, nebo je jí přinejmenším cizí a je na ni uměle naroubována. Tak to alespoň pociťují ti, kteří do školy (tím lépe pro ně) chodili jen krátce; kulturní projevy považují — a mají pro to dobré důvody — za směšnou hru, která se jich v žádném ohledu netýká.

Naše kultura je ve své podstatě latinská. Je sice pravda, že řeči Římanů už několik staletí neuzívá,